Ч. 121 (10.798). Львів, четвер 3. червня 1926. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Вибір Мосціцького.

Апатичний настрій. — Перше голосування без висліду. — В другому побідив кандидат марш. Пілсудського. — Становище Українців і Білорусинів. — Заприсяження нового президента в пятницю. — Особа електа.

Варшава, 1. червня 1926.

Четверте з черги Нац. Зібрання, рахуючи від 1922 р., вибрало сьогодня третього президента Польщі. Став ним професор львівської техніки Гнат Мосціцький.

Настрій у салі нарад сьогодня апатичний. Горячка вчорашнього дня минула, бо кандидатура Мосціцького була пересуджена. Було загально відомо, що пепеески, поставивши для демонстрації свого кандидата, при другому голосуванні віддадуть свої голоси на Мосціцького, через що у його вибір ніхто не сумнівався.

Комплект нинішнього Нац. Зібрання був такий самий, як учора. В год. 10·5 отворив Нац. Зібрання марш. Ратай, покликавши секретарів і скрутаторів. По зголошенні кандидатур (гр. Бнінського, пос. Марка і проф. Мосціцького) приступлено до голосування.

В год. 11·20 відомий був вислід першого голосування: проф. Мосціцький 215 гол., Бнінський 211 гол., Марек 56 гол., білих карток 63. Разом віддано 482 гол., отже абсолютна більшість виносила 242 гол. Тому, що ніодин з кандидатів не одержав більшости голосів, приступлено до другого голосування.

В другому голосуванні відпала вже кандидатура Марка, лишилися тільки Мосціцький і Бнінський. В цьому голосуванні віддано важних голосів також 482, абсолютна більшість виносила 242 гол. Одержали: Мосціцький 281 гол., Бнінський 200 гол., білих (неважних) карток було 67, пос. Марек 1 гол. Таким чином вибраний проф. Мосціцький. Характеристична річ, що при другому голосуванні віддали свої голоси на Мосціцького не тільки пепееси, але й 11 послів правиці.

Український і Білоруський Клюби віддали в обох голосуваннях білі картки, зважаючи, що в теперішній стадії боротьба ведеться між двома польськими таборами та що в тих умовах вибір президента є внутрішньою польською справою.

В другому голосуванні дістав м. ин. кандидат Незал. Хлопської Партії і комуністів пос. Фідеркевич 11 гол. Один голос впав на „короля Йосифа Пілсудського", один на „ляльку польського Муссолінія", ще один на генерала Фенга (кит. революціонера). На одній картці виднів напис: „Хай живе незалежна Україна".

Після вибору марш. Ратай повідомив, що відкладає Нац. Зібрання до 6. год. вечером. Згодом речинець того зібрання, на якому має відбутися заприсяження електа, відложено до пятниці, год. 12. в полудне. Сталося це тому, що нововибраний президент, який кермує державними заведеннями азотових союзів у Хожові (Шлеськ), мусить спершу віддати своє хемічне урядування заступникові, а щойно тоді зможе засісти в Бельведері. Вибір проф. Мосціцького принято холодно здержливо.

Після закриття Національного Зібрання прем. Бартель і марш. Тромпчинський удалися до електа, щоб його повідомити про вибір. Небавом нововибраний президент явився в соймі і, удавшись до апартаментів марш. Ратая, заявив, що вибір приймає.

Навязуючи до вчорашніх інформацій про професора Мосціцького, годиться додати, що це людина старша (доходить до шістьдесятки). Є він в першу чергу вченим світової слави, одначе відомий більше за границею, як в Польщі. Є це людина чистих рук і чистого характеру. В молодих літах був симпатиком ППС. і працював у ляборраторії боєвих відділів тієї партії. Тепер уважають його по переконанню радикальним демократом. Є він, розуміється, великим прихильником і особистим приятелем Пілсудського.

Радянська преса проти Польщі.

Москва, 1. червня 1926.

А. В. (Агенція Всходня) доносить, що в ост. часі тон радянської преси до Польщі стає все більше агресивний. Положення в Польщі ідентифікується з положенням в Китаю. В Польщі, як і в Китаю ділають заграничні впливи. Марш. Пілсудський є сліпим оруддям в руках Англії. Взагалі початковий здержливий тон радянської преси переходить в агресивний, ворожий.

Після вбивства отам. Петлюри.

Ґльорифікація й оправдування злочинця.

Варшава, 1. червня.

Вся жидівська й жидофільська преса далі ґльорифікує в нечуваний спосіб уб йника пок. отам. Петлюри, рос. Жида Шварцбарта. Поруч суперлятивної характеристики уб. Шварцбарта, в якої світлі зявляється він як хоробрий і непоборний вояк, любимець дітей, гуманітарний діяч, поет, письменник і т. д. (шкода, що слаба реклама його справжнього фаху — годинникарства!), йдуть вперті намагання, щоби пок. Петлюру представити антисемітом, кровожадним розбишакою. Варш „Гайнт" публікує розмову свого парижського представника з Гольдштайном, був. петроградським адвокатом і головою комісії для розсліду погромів на Україні. Адв. Гольдштайн твердить, немовбито на основі зібраних комісією матеріялів (зібраних, мабуть в Берліні, Льондоні і Ню-Йорку — Ред.) в 1919 р. „ватаги Петлюри" вимордували понад 100.000 Жидів, та що мартирольогія українського жидівства не має собі рівної в історії. Між иншим адв. Гольдштайн твердить, немов би в Проскурові замучено на смерть чотири тисячі Жидів, що, як відомо, є найзвичайнішою брехнею.

Частина паризької преси під впливом жидівських „арґументів" (відомо, що найбільш продажною є французька преса!) починає змінювати своє відношення до рафінованого злочинця.

З судової салі.

Відгомін нападу на почтовий віз.

Львів, 2. червня 1926.

Вчера почалась перед судом присяжних розправа проти 12 Українців за напад на почтовий віз на головній почті у Львові. На лаві обвинувачених станули: Володимир Лупул 20 літ, абсольвент сем. з Калуша, Іван Паславський 31 л. абс. гімн. з Любачева, Михайло Бігун 24 л. студ. філ., зам. у Празі, Яр. Барановський 18 л. студ. техн. зі Львова, Роман Барановський 20 л. ст. техн. зі Львова, Вол. Шумський 26 л. прив. урядник з Дрогобича, Мик. Ковалисько 27 л. студ. мед. зі Львова, Ант. Медвідь 31 л., без зайняття, зам. у Долині, Мик. Ясінський 26 літ, гімназ. абс., Андр. Олинський 25 л., студ., зам. у Познані, Дм. Дубаневич 26 літ, маш. слюсар і Ант. Стефанишин 30 літ, публіцист — всі обвинувачені за державну зраду, а Мик. Ясінський, Ів. Паславський, Яр. Барановський ще й за те, що 28. XI. 1924 в Калуші напали зі зброєю на почтовця Білоуса і пост. поліції Новіцького, щоби забрати з почт. возу готівку 80 тисяч зол. Дальше обвинувачені, що на другий день стріляли з револьверів до функціонарів поліції, які стежили їх. Вол. Лупул обвинувачений за те, що помагав у намаганій грабіжі в Калуші, Мик. Бігун, що для ограблення почтової готівки 75.000 в Калуші 30. V. 1924. стріляв до поліцая Красніка і почтаря Бі оуса та зранив їх.

Микола Ковалисько Андрій Олинський, Мик. Ясінський Яр. Барановський і Ром. Барановський обвинувачені, що дня 27. III. 1925. напали на гол. почті у Львові зі зброєю на почтовців Ст. Мацельонга, Ів. Баліцького і Мик. Дідина і забрали готівку 32.540 зол.

Мик. Ясінський, Дм. Дубаневич і Ант. Медвідь обвинувачені, що ночю 19. VII. 1925 в Долині зі зброєю, забрали з огнетривалої каси пов. ради 6800 зол., Дм. Дубаневич, за те, що тої ночі застрілив поліцая Громадку, який арештував його, Анд. Стефанишин обвинувачений у співучасти грабунку в Долині і крадіжі 40 ам. дол., Андр. Олинський обвинувачений за шпіонажу, яку він у Познані й инших місцевостях Польщі.

Розправу веде рад. Анґельський, обвинувачує прок. Ґіртлер, боронять д-р Ганкевич, д-р Глушкевич, д-р Шухевич, і д-р Волошин.

Вчера скінчили відчитувати акт обвинувачення в польській мові, потім відложили розправу до 2. VI. 9 год. рано. Нині відчитають обвинувачення в українській мові, опісля зачнуть переслухувати свідків.

Біржа.

Гроші.

Курс ефективного доляра в приватних оборотах вагався 1. червня на висоті 11·15—11·00 при слабій і зниżковій тенденції. Польський Банк платив за валюти і девізи по паритеті доляра зол. 10·90, потім наслідком великої подачі експортової валюти, головно долярів, обнизив курс на 10·80. Максимальний банковий курс виносив 11·01—11·06 і був близький реального курсу.

Збіжжа.

На біржі без обороту а поза біржою обороти в пшениці і житі будучого збору (на пні). Дальше попит на овес для експорту. Зрештою без зміни. Тенденція зниżкова вдержується дальше. Настрій вижидаючий.

Пшениця красва біла 50·50—51·50, пшениця красва червона 52·00—53·00, ячмінь галицький настівний 25·00—26·00, овес галицький 34·25—35·25.

Памятайно: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Заломаний диктатор?

Львів, 2. червня 1926.

Виступ марш. Пілсудського започаткував диктаторську еру в Польщі. Не зважаючи на всі легалізаційні ходи справді поверховного характеру в Польщі запанувала диктатура марш. Пілсудського. Раптовий, відруховий виступ „легалізаційного" й „легалізаторського" революціонера після перших днів кривавого замішання, як би розвязав неможливу до розвязки внутрішню ситуацію Польщі, як би розсвітлив темряву, яка здавна вагоніть над „найліберальнішою" республикою. Поправді всі „будівничі" й керманичі дірявого польського державного корабля відітхнули з почуттям полекші. Прецінь найшлася людина, що самохіть бере на свої плечі важкий тягар влади, прецінь найшовся чоловік, що з розгоном підіпхав свою голову під євангеліє.

Марш. Пілсудський довершив віддавна сподіваного перевороту, як тепер виявляється без порозуміння з поміркованою лівицею, довершив його при допомозі армії на власну руку, на власну відповідальність, під стягом своєї особи, свого німбу, своєї леґенди, що разом взяте творило ірраціональну, в'ідрвано-уявну програму. І ми були свідками того помітно великого здвигу в польському громадянстві, який ратифікував вчинок марш. Пілсудського. Не зважаючи на виразні диктаторські затії марш. Пілсудського, вся поміркована лівиця, всі ті носії демократичних принципів, всі заприсяжені парляментаристи зі захоплюючою радістю кинулися в обійми диктатора. Його сила, а що найменше ілюзія моральної й фізичної сили осліпила всіх і вся. Навіть надута правиця, хоч про людське око не лишила сухої нитки на „бунтівникові", в душі рада була, що він літкими промостив собі шлях до влади і бере в своє посідання на тороки пірваний балаган польської державности. Не було сумніву, що марш. Пілсудський консеквентно прямуватиме до наміченої мети, що він не спиниться на півдорозі, що не уступить добровільно, що не піддасться нікому й нічому, хіба страшній, трагічній vis maior, як його приятель през. Нарутович.

Нехтуючи всім і вся, не допускаючи до себе нікого, крім особистих приятелів, він теж згодився на виставлення своєї кандидатури, приймав з іронічним усміхом чолобитні правих, лівих, центрових, аристократів, робітників, промисловців. Не лише згодився на свою кандидатуру, але й виголосив кандидатську промову, яка без сумніву є унікатом серед подібних промов. Слідкуючи за її ходом, мається враження, що марш. Пілсудський є клясичним представником і виконавцем „явної дипльоматії". Промовляючи мин. суботи до уманdatованих представників народу на „чорній каві", він їм заповідав чорну годину, якщо його не виберуть. Не завиваючи нічого в бавовну, заповів, що буде періщити батогом на право і ліво, що кнутом регулюватиме життя польської держави. Промовляв як шляхтич до „хлопів", як дідич до форналів а, вони — посли й сенатори — мовчки слухали, понуривши голови, і

Скарбової Дирекції в Бережанах до Нового Санча. Переведено устні вибори. Перекуплені виборці давали голоси на маршалка повітової ради з Рогатина, а Мілько Ковалів, дяк зі Слободи Золотої, значив у салі вибору кожного хруня крейдяним знаком хреста на плечах. Проголошено вислід виборів. Вийшов послом Василь Яворський, а значені хрестом хруні, набравши по хребті, завулками втікали з міста. Правовірні виборці вийшли походом з музикою Курца з дому „Надії“ на Ринок. Заступили їм дорогу жандарми, взиваючи іменем права, щоб манїфестанти розійшлися. На переді йде високий чоловік: Тимко Старух. З грудей манїфестантів лунає цісарський гимн „Боже буди покровитель“, — жандарми стають на „позір“, — а люде спокійно проходять під цержу, стають на ринку на вколішках і співають „Пречистая Діво, Мати Руського Краю“. Кілька слів палкої промови Старуха, а з глибини душі зібраних вириваєтьса спів „Не пора“, — перший раз відспівана пісня в Бережанах.

Так українські виборці іменем вибраного, а тоді неприсутного посла Василя Яворського брали в своє посідання колись хрунівський бережанський повіт.

* * *

Посол Яворський починає працю на Лемківщині. Спільно з надрадником Петром Лінинським та д-ром Омеляном Левицьким купує для бурси дім, засновує комітет будови церкви. Трійка москвофілів KIM. (о. Качмарчик, офіціял Іванишов і д-р Марков) захоплюють у свої руки добре знаповану бурсу, оставляючи новосандецьким Українцям журу про будову церкви. Українцям, прихильникам консолідації з москвофілами, нараз відкриваються очі. Філія Т-ва „Просвіта“ в Новім Санчі відкриває русько-українську бурсу, до котрої приймає 50 питомців. З Бережан д-р Чайківський вибирає трьох відзначаючих учнів (уч. IV. класи Остап Копцюх і Михайло Гуревський і я зі VI. кл.) і шле їх до новосандецької бурси під опіку Яворського. Починається шалена боротьба між народовцями і москвофілами. Останні не перебирають в засобах і на першу жертву вибирають мене. На основі доносу трійки „KIM“ мене гонять з гімназії. В моїй обороні стає Філія Т-ва „Просвіта“ в Новім Санчі, протестує проти вигнання перед Краєвою Шкільною Радою у Львові і за кілька місяців добивається моєї повної регабілітації. Правда побідила, москвофіли своїми безосновними доносами на дітей скомпромітувалися і за підписом Василя Яворського, Петра Лінинського і д-ра Омеляна Левицького в „Ділі“ появляється стаття в обороні правди, що пояснює ціль українства на Лемківщині, а кінчиться словами: „Нехай сльози вдови-матері неповинного ученика впадуть на голови кривдників і випалять на їх чолі пятно народньої зради“.

З бурси виходять діти Лемківщини „в люде“. Філія Т-ва „Просвіта“ єднає всіх заточенців — загальні збори Філії стають найбільшим празником і стягають наших людей з найдальших закутків Західної Галичини. Лемківський Банк дає раду і пораду піднепавшим Лемкам. Минають літа невсипущої праці Василя Яворського, а Лемківщина що раз тісніше обєднується з матірнім пнем.

На свіжій могилі Пок. Василя Яворського слід ствердити ту правду, що Покійний перший проломив кордони заскорузлого москвофільства, що відділювало Лемківщину від нас, та приєднав Лемківщину до матірнього пня України.

Бережани, дня 29. травня 1926.

Д-р Михайло Західний.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

З судової салі.

Процес за вбивство провокатора в Тернополі.

Недавно була згадка в „Ділі“ про засуд Богдана Міхенка на 4-літню тяжку вязницю за вбивство провокатора Степана Королюка в Тернополі. З огляду на зацікавлення цею справою вважаю за відповідне подати коротенько цілу подію, як її усталено на судовій розправі, і хід самого процесу. Стан справи такий: Степан Королюк, літ 25, родом з Доброміркм, пов. Збараж, син тернопільського пролетаря, колишнього заможного господаря в Доброміркі, бувший ученик пятої гімн. класи, в 1919 р. пішов за Збруч, звідки вернув до Тернополя разом з большевицькою армією в літі 1920 р. і разом з нею вернув назад. До Галичини прибув у жовтні 1922 р. в часах відомої т. зв. диверзійної акції з метою вести тут терористичну роботу. Безпроволочно арештований поліцією, пересидів у тернопільській слідчій тюрмі 8 місяців під замітом злочину державної зради. По переведенні великого політичного процесу перед судом присяжних в Тернополі у травні 1923, де його тоді боронив д-р Ст. Баран, присяжні відповідною скількістю голосів заперечили вину Королюка і він опинився на волі. Вже в червні або липні 1923 вступив на службу політичної поліції в Тернополі в ролі провокатора й конфідента і був у ній аж до своєї насильної смерти (5. грудня 1925). Як зізнав на розправі його батько, був він комуністом. Про це поліція знала і саме тому взяла його на свою службу з дорученням, щоби дальше працював у комуністичній організації, а крім цього доносив про український національний рух і українських місцевих діячів.

Те все усталено на головній розправі на основі заприсяжених зізнань начальника тернопільської політичної експозитури поліц. відкомісаря Ромуальда Гоньчарчика і поліційного агента Станіслава Беднаржа, з котрими Степан Королюк був у зносинах і котрим передавав зібраний матеріял. Оба згадані свідки ствердили під присягою, що Королюк за свою службу провокатора (вони казали делікатно — конфідента) побирав з поліції більші й менші квоти, відповідно до важности „матеріялу“ — останній раз у вересні чи жовтні 1925 р. Осеню м. р. зажадав Королюк від поліції більшої квоти (триста долярів), за що обіцяв доставити їй дуже важні відомости й матеріяли про комуністичну організацію і її діячів найпізніше до кінця грудня 1925 р. Підком. Гоньчарчик і агент Беднарж обіцяли Королюкові вистаратися закордонний пашпорт на дорогу до Канади й дати йому жадану суму, але щойно по фактичному відданні матеріялів, про що пригадував Королюкові поліц. агент Беднарж іще в перших днях грудня м. р.

Перед поліцією жалувався Королюк, що його ставлять перед партійний суд під замітом зносин з поліцією, що він з цього приводу боїться пімсти й тому хоче виїхати до Канади, але він думає перед партією очиститися і тоді буде в можности дати поліції важні відомости й документи.

В червні м. р. вернув з Харкова до Тернополя 19-літній син емер. банмайстра в Тернополі Богдан Міхенко, був. ученик гімн. і з ним навязав Королюк ближчі взаємини. Оба до себе часто заходили, особливо Королюк до Міхенків, де приходили й инші молоді люде, між ними і 18-літній був. ученик гімн., син судового офіціяла, Евстахій Герман.

В суботу 5. грудня м. р. около 3. год. попол. Богдан Міхенко зайшов до Королюків, а не заставши Степана Королюка дома, переказав його сестрі Анні, щоби Ст. Кор. негайно прийшов до нього, як тільки верне додому. Так і сталося. По год. 3. попол. Королюк вернув, пішов до Міхенків, побув там короткий час і вийшов. За ним вийшов около 5.30 попол. обвин. Богдан Міхенко і пішов зараз до тов. „Праця“, де вже був перед 5.45 і як ствердили на розправі заприсяжені свідки Анна Кіляровська, Адам Клембек і Станіслав Паращук, пробув там безперервно до около пів до десятої вечером. Останні два свідки стрінули Королюка на кілька хвиль перед три на шесту вечером критичного дня на вул. Мандля а війшовши до льокалю тов. „Праця“, застали там вже обвин. Міхенка. Куди опісля пішов Королюк, невідомо, а другого дня рано знайдено його трупа з розбитим черепом в тав. прачкарні в селі Біла коло Тернополя, де поять худобу. Секція виказала, що смерть спричинило кілька дуже сильних ударів тяжким, твердим предметом, пр. обухом сокири в задню часть голови і що смерть наступила моментально.

Безпосередніх справців убивства не зловлено; акт обвинувачення приймає, що Королюка вбили 18-літні Роман Міхенко (брат обвинуваченого) й Евстахій Герман, котрі зараз другого дня в полудне виїхали за Збруч і тепер перебувають у Харкові, звідки прислали кілька листів і свої фотографії. Акт обвин. закидав Богданові Міхенкові рівнож безпосередню участь в убивстві тому, що на його штанах знайдено кілька плям з крови, а також на лівому рукаві раглягу і що казав прийти Королюкові до себе. В стоячій в подвірю кухонці, де спали всі три брати Міхенки (Леонід, Богдан і Роман), знайдено при льокальній візії значні сліди крови на підлозі, на стінах, на печі і на дверях, котрі частинно зіскробав сам обвинувачений, що він признав, а боронився тим, що про намір убити Королюка не знав, участи в убивстві не брав, а прийшовши на коротко перед десятою вечером до згаданої кухонки (вона стоїть окремо в подвірю), на потемки піткнувся до лавки і впав і можливо тоді поваляв кровю штани і рукав. Чуючи в хаті сопух, провітрив її, поклався спати і невдовзі заснув. По нім прийшли його оба брати і також пішли спати, не розмовляючи з собою. Другого дня вони встали скорше і вийшли на місто; він сам встав опісля, пішов до Евстахія Германа й довідався від нього, що він безпроволочно виїзджає на Україну. Довше з ним не говорив, а вернувши коло полудня додому, усунув здебільша сліди крови в кухонці. Догадуються, що Королюка могли вбити його брат Роман і Евстахій Герман, а свою співучасть — моральну й фізичну — якнайрішучіше заперечив. Трупа Кор. перевезено до Білої (4 км.) на санях, а що ані Міхенки, ані Германи коней не мають, належить догадуватися, що в убивстві брали участь і инші особи, досі не викриті. Секція жолудка виказала ще останки корму; лікарі-знавці д-р Міхалік і д-р Розенфельд орекли на розправі, що смерть могла наступити найпізніше в пять годин по обіді — себто до 7 год. веч., а саме тоді обвинувачений був у т-ві „Праця“. Тим самим його алїбі доказане вповні.

Обвинувачений, симпатичний і інтелігентний хлопець, боронився на розправі спокійно й розумно і не змінював у нічім своїх попередніх зізнань, що ствердив навіть предсідатель розправи. В склад лави присяжних входило 10 Поляків, між ними 3 інтелігентів і 2 Українців. Боронив д-р Степан Баран.

Розправі прислухувалися товпи народа. Поліція зробила зразу слідство й за державну зраду, арештуючи старшого брата обвинуваченого, фармацевта Леоніда і двох бувших учеників гімн., Гладкого й Михаловича. Поліційні агенти Ян Процик, Якуб Лесик, Станіслав Беднарж і Ян Дорш перевели кілька ревізій у згаданій кухонці і не найшли нічого підозрілого, аж раптом при судових оглядинах кухонки 12 грудня м. р. в приняві слідчого судді Германа агент Дорш віднайшов на підлозі в кухонці кілька карточок конспіративного змісту, яких при трьох попередніх ревізіях не було. Згадується там особи з камінецького і радехівського повітів (між ними адв. д-ра Хомінського з Камінки струм. і членів сім'ї о. Сивенького з Дернова), що на думку поліції були вмішані в справу саботажів. Картки очевидно підкинено, а хто це зробив, можна догадуватися. Провокація не вдалася і суд припинив слідство проти вище згаданих за § 58. з. к. По три і пів місячній вязниці випущено їх на волю.

Внески обор. д-ра Барана на покликання додаткових свідків — між ними шефа косівської політичної поліції надком. Колодзея і підком. дефензиви Кудеревіча — на ствердження важних для справи обставин, суд відкинув, а тільки уагляднив внесок на льокальну візію в домі Міхенків, яку й переведено в приняві суддів присяжних, трибуналу і всіх сторін. Прокуратор у своїй промові обстоював акт обвинувачення, а обор. д-р Баран у двогодинній промові виказував на основі подрібної аналізи доказового матеріялу його нестійність, підчеркуючи провокаційні методи польської поліції, які давніше тут нам не були відомі, а які до нас донесено з царської Росії. Резюме віцепрез. Чарнецького, що цілий час проводив розправі тактовно й обєктивно, було для обвинуваченого прихильне. Присяжним поставлено два питання: перше головне в напрямі безпосередньої участи обвинуваченого в убивстві (§ 134 і §135, уст. I. к. з.) і друге евентуальне в напрямі його співучасти (§ 5, § 134 і § 135, I. карн. зак.) на випадок заперечення першого. Допущенню евентуального питання спротивилася оборона. Присяжні по довгій нараді 11 голосами заперечили перше питання, а 8 голосами потвердили друге. Тому трибунал узнав обвинуваченого винним і засудив його на 4 роки тяжкої вязниці. Вердикт присяжних, якого ніхто не сподівався, відчитаний зверхником Зигмунтом Дзержановським з Тернополя, був. нач. стації в Бірках Вел., що цілий час розправи до обвинуваченого ставився неприхильно — приняла зібрана публика голосним шумом протесту і яркого невдоволення. По прочитанні вироку обор. д-р Баран зголосив з місця зажалення неважности.

Розправі прислухувалися місцеві поліційні достойники. Для характеристики метод поступування польської поліції треба зазначити, що деякі поліційні агенти в часі, коли дехто з присяжних покріплявся в шинку, присідалися до них, їм фундували і старалися вплинути на них в некорисному для обвинуваченого дусі. Тут і виясення нежданого вердикту, бо обвинуваченому бракувало тільки один голос до повного увільнення.

Раз у рік.

Ще кожному стоїть у памяти дитяче свято шкіл У. П. Т. з минулого року. Велика площа Сокола-Батька филює публикою, щоб поглянути на руханковий попис своїх дітей. А на зелені трав миготить дітвора веселкою красок немов громада колірових метеликів. Перед нами тільки мріють барвисті одяги, заквітчані голівки, червоні хлопячі пояски. Це молодь шкіл У. П. Т. машерує повагом довгими рядами — сотка, дві, три, тисячка. Ось де, люде, наша слава, слава України! Ось майбутня наша сила, наше військо молоде!

Грає музика, наша селянська музика з Лисиничі, а під її тони кількасот пар дитячих рук і ніг замаяло ритмітмічно в повітрі. Чорняві й русяві голівки заколихалися, мов филі води. Площа мов під впливом чарів, губиться десь в долині, а перед нами виринає широкий козацький степ, а шляхом іде військо запорожське — „або волі добути, або дома не бути“. І разовраз міняється перед нами дійсність і уява — могутні спомини давньої минувщини і ось недавні ще, бо зперед дванацяти років, великі хвилі підйому — час здвигу Січей і Соколів у 1914 р., впередодень великої світової хуртовини. Кілько надій звязали ми з тою хуртовиною і як безпощадно розвіяла вона наші мрії-сподівання! А сьогодня ми знова сходимося на тій площі Сокола-Батька, не на здвиг Січей, а на свято дітвори. Невже це символ? Заповідь нових надій, тривкіших, бо на власній ґрунтованих силі?

Цілий рік говорять її опікуни про неї — про нашу дітвору, про Рідну Школу. Раз у рік сама вона говорить про себе — на площі Сокола-Батька здає іспит зі справности, меткости, фізичної сили і краси, і карної дисципліни. Раз у рік маємо прослити, як росте та наша молода надія, і певно, що кожним разом у серцях убудиться свідома певність, що майбутня доля України буде в певних руках, в руках тих, що виховуються тут на нашому ґрунті — в Рідній Школі.

Серед злиднів буденного життя, під вагою національного гнету, щоб серця зі рою розігріти, щоб духа підняти вспішім 6. червня на Майдан Сокола-Батька — на ревію молодих наших сил.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Дм. Котка.

Четвер 3. VI. Жидачів.
Пятниця 4. VI. Жидачів.
Субота 5. VI. Рогатин.
Неділя 6. VI. Рогатин.
Понеділок 7. VI. Бережани.
Вівторок 8. VI. Бережани.
Середа 9. VI. Підгайці.
Четвер 10. VI. Тернопіль.
Початок о год. 8.30 вечером. Ціни сильно знижені. 1659 26—7

На засіданню Управи Товариства Допомоги Еміґрантам з України у Львові 28. травня 1926 р. Управа вибрала нову президію Т-ва в складі: Петро Холодний — голова, Володимир Дорошенко — заступник голови, Клим Трохименко — скарбник та Віктор Храпко — секретар.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

НАПРАВУ годинників під управою фахових сил швайцарських полагоджує Гутерман Сикстуська 14. По стінні годинники посилаю домів. 1679 6) 24—?

1-ЗОЛ. коштує кожда золотнича направа у Гутермана Сикстуська 14. 1679 24-?

1 ЗОЛ. коштує кожда золотнича направа, старанно виконана тільки у МАНДЛЯ Коперника 14. 1819 3—10

ІНТЕЛІҐЕНТНА жінка в середнім віці бездітна, потрібна до ведення кухні і сільського господарства у священика — вдівця. — Зголошення з усівями слать до уряду парохіяльного Горожанка п. Юсе... 1823 2—2

НА МАНДОЛІНІ, гітарі (сольо) в 16 лекціях, вичучую вправно грати з нот під гарантію. Осібний курс 15 зол., збірний 10 зол. місячно. Зголошення щоденно від 4—7 поп. площа Бернардинська ч. 12. II. пов. Специяліст гри на італійських інструментах і управ. шкільних курсів. 1827 1-?

ПЕРЕСТЕРІГАЄТЬСЯ всі інституції і приватні особи перед приняттям згубленого векслевого блянкету на квоту 150 зол. за підписами Іван Косар, Станіслав Леськів і Стефан Моравський, та уділової книжки „Дністра“ на назвиско Стефан Моравський. 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

КОНКУРС

Головна Управа УПТ-а оголошує КОНКУРС на учительські сили до фахово-доповняючих вечірних ремісничих шкіл мужеської й женської у Львові для слідуючих предметів навчання: до релігії, до української й польської мови включно з загальною й торговельною кореспонденцією, до географії і історії, рахунків (бухгальтерії, калькуляції, початків альгебри) до гігієни, вільноручних, геометричних і фахових рисунків, до фахової науки (механіки, товарознавства з хемією, фізики, машинознавства, технольоґії), до практичних вправ та варстатової і фабричної організації для термінаторів, до жіночого домашнього господарства з хемією щоденного життя та до жіночого практичного фахового заняття то є до крою й шиття суконь і білля. Предмети до фахової науки включно є спільні для мужеської й жіночої школи. Притім Головна Управа УПТ-ва розписує конкурс на управителя для мужеської фахової школи та на управительку для жіночої фахової школи у Львові.

Державна власть вимагає від учительського збору повних фахових і педагогічних кваліфікацій. В мужеській школі мають вчити мущини — в жіночій женщини.

Ремунерація за відбуті години визначується після норм, принятих в школах УПТ.

Речинець вношення подання з свідоцтвами упливає (на разі без срідоцтв) до 15 червня 1926 до Головної Управи УПТ-ва у Львові, Ринок ч. 10.II. п.

Головна Управа Українського Педагогічного Товариства.
1726 1—3

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

НОВИНКИ.

— **З Української Академії Наук у Києві.** Спільне зібрання УАН, затвердило статут Запоріжського Наукового Товариства при Всеукраїнській Академії Наук. — Соціяльно-економічний відділ УАН, поділив комісію для вивчення народнього права на Україні на дві секції — секцію цивільного права на чолі з проф. А. Кристером і секцію публичного права на чолі з акад. І. О. Малиновським. — На місце пок. акад. М. Біляшівського вибрало спільне зібрання УАН, акад. І. Малиновського членом комітету Музею антропольоґії та етнольоґії ім. Хв. К. Вовка. — На спільному засіданні комісії Заходо- і Американознавства та Інституту Української Наукової мови відчитав проф. Ів. Шаровольський виклад про „німецькі позичені слова в українській мові“.

— **Сходини в Данціґу в честь Ів. Франка.** Гурток членів Союзу українських студентів „Основа“ в Данціґу відбув 28. травня, в день десятьлітніх роковин смерти І. Франка, святочні сходини для вшанування памяти Поета. Після реферату про діяльність Франка з часу, як він був студентом та його вплив на виховання студентської молоді, 20 присутніх на сходинах студентів з нагоди цеї урочистої хвилі заснували: „Гурток студентів-Українців ім. І Франка в Данціґу. Заразом відбулись перші загальні збори цього гуртка. Він поставив собі за мету культурно-освітню діяльність в напрямі плекання культу І. Франка, обзнайомлення українських студентів і чужинців з його творчістю й ідеями, як також з культурно-економічним положенням України. Гурток кличе українське студентство засновувати у себе подібні гуртки з надією, що небаром навяжуть вони тісні взаємини з заснованим гуртком у Данціґу для успішнішого поширення ідей Франка між всім українським студентством та громадянством.

— **Справа проф. Михайла Галущинського.** По двох майже роках виринула врешті справа проф. Михайла Галущинського і дня 29. травня відбулася перед вищою дисциплінарною комісією при міністерстві освіти у Варшаві розправа. Акт обвинувачення закидає проф. Галущинському, що він не примінився до розпорядку своєї влади і не прийняв посади в ґімназії імени Домбровського в Кутні (варшавське восвідство), де мав викладати німецьку мову. В год. 10. ранку розпочалася розправа перед трибуналом, який складався з предсідника д-ра Станіслава Окенцького і з членів Владислава Жлобіцького, Володислава Ґубриновича, Едварда Боґданського і д-ра Евстаха Новіцького. Обвинувачував прокуратор Адам Левіцький, боронив д-р Лев Ганкевич. Оборонець закинув передовсім недостачу компетенції трибуналу й спираючись на приписах закону, жадав у першій мірі вияснення і порішення справи компетенції суду. Під мериторочним і фактичним оглядом закинув неактуальність цеї справи і підкреслив, що головна причина, задля якої проф. Галущинський виступив на памятній конференції 1924 року в квітні і не прийняв посади в Кутні, досі не усунена. Система польонізації українського шкільництва триває далі і нищить його немилосерно. У відповідь прокуратор Левіцький спротивився внескові оборонця і заявив, що істнуючі закони вповні обосновують компетенцію нинішнього суду. В тім місці предсідник зарядив нараду трибуналу. По довшій нараді трибунал прихилився до внеску оборонця, узнав себе некомпетентним і порішив відіслати акти назад до міністерства, з тим, щоб міністерство зарядило, що треба далі в тій справі зробити.

— **З ґімназії СС. Василіянок у Львові.** В днях 25—31 мая ц. р. переведено під проводом д-ра Вол. Левицького іспит зрілости. Здали іспит: 1) Адріянович Ольга Олександра, 2) Банах Ольга Мирослава, 3) Бачинська Марія Софія, 4) Бережницька Ольга Констанція, 5) Боярська Ольга, 6) Варецька Катерина, 7) Галущинська Олена, 8) Герасимович Дарія, 9) Іоянюк Марія Дарія, 10) Ґузар Ірина Ольга Лукіяна, 11) Ґуйда Маріянна Елеонора, 12) Дмицько Олена, 13) Едер Ольга Иосифа, 14) Єнджейовська Ірина Наталія, 15) Зарицька Ірина Марія, 16) Іванчук Олена, 17) Карпинська Софія, 18) Кліш Марія, 19) Колесса Софія Марія Ольга, 20) Коренець Анна Марія, 21) Крохмалюк Ярослава, 22) Лещій Марта Иосифа Марія, 23) Згалат-Лозинська Ольга, 24) Мриц Любомира Ярослава, 25) Парилле Софія Олена, 26) Попович Ірина Марія, 27) Рибачек Ірина, 28) Скоморович Марія, 29) Стефанович Софія Марія, 30) Струтинська Антонина Владислава, 31) Тимняк Михайлина, 32) Туркало Софія Віра, 33) Тусевич Павлина, 34) Фацієвич Наталія Катерина, 35) Харук Ярослава Марія, 36) Цегельська Ольга, 37) Шанковська Софія Віра, 38) Яримович Ірина, 39) Яскуляк Ярослава Наталія, 40) Яцкевич Любов. — На основі висліду письменного іспиту не допущено до устного іспиту зрілости одну ученицю. — Цілому іспитові зрілости прислухувався з великим зацікавленням покровитель ґімназії о. митрополит А. Шептицький.

— **„Лис Микита“.** Кооператива „Український Театр“ у Львові зорґанізувала з нагоди свята Франка інсценізацію відомої поеми „Лис Микита“. У неділю 30-го ц. м. вона запрохала представників преси та деяких педаґоґів на ґенеральну пробу вистави в салі Музичн. Т-ва ім. Лисенка. Після пробної вистави присутні, на прохання режісера п. Л. Лепкого, висловлювали свобідно свої думки та вражіння, з метою причинитись своїми радами до кращого викінчення вистави. Знавці діточої психольоґії п-ні К. Малицька та ред. М. Таранько, а крім цього проф. Я. Гординський, були захоплені виставою і впевняли, що вона матиме великий успіх між молодю. Обстановка зроблена арт. П. Ковжуном, звірі по його пляну інж. технік. Архипенком. Деклямує поему п-ві С. Федорцева. Цей театрик, який буде свого рода новістю в нашім театральнім мистецтві, зацікавить не лише малих дітей і ґімназистів, але й старше громадянство, вибирається в найблиших днях, ще перед першою виставою у Львові, на кілька виступів на провінцію.

— **Святочний вечір** з нагоди 10-ліття смерти І. Франка відбудеться заходом культ.-освіт. секції тов. Студентська Громада в четвер дня 3. червня ц. р. в год. 6-ій пополудні.

— **Попис учнів Музичної Школи проф. Заремби** відбудеться в четвер в 12 год. в полудне в салі Польського Музичного Товариства (кіно „А п о л л ь о“). В пописі візьме участь і наша землячка пані Іванна Лозинська-Гнилевичева.

— **Неділя для злодіїв.** Тоді, коли всі смертні громадяне, що звикли до поділу годин, відпочивають, такі невдячні професії як злодійська мусять у неділю користати з неприсутности у крамниці та дома тих, що йдуть віддихати свіжим повітрям. Одначе в нинішніх часах деякі вже знають про це і тому остання львівська неділя, нехай стане на науку господарям і злодіям. На вул. Тереси 12 злодії вкрали п. Данцевичові все срібло на яких 3000 зол., а п. Кацові на Кохановського 9, який зовсім не має вночі котячої чуйности, забрали зі спальні одіж і бриляти на яких 5000 зол. Зате арештували вломників, які в своїй сміливости перейшли з одної крамниці з меблями на вулиці Валовій 15, до іншої ґалянтерійної, а з цієї до споживчої. За цими невдачниками Липським і Шміщем, пішли до холодної також Касраба і Франке, просто з крамниці на вул. Леґіонів 25.

— **Бабський бунт.** Старі оперетькові теми вертаються нераз до життя. Такою опереткою пахне політика „Народової Орґанізації Кобєт“ у Львові, яка придумала дуже простий спосіб політичної пропаґанди. Вшехпольки у виділі цього товариства запрохали собі відомого Прушинського, який погрожував, що його однодумці ще раз змобілізують армію проти Пілсудського, а жінки мають дома натиснути на своїх мужів і синів, щоби аґітували проти Пілсудського. Шкода, що „Народова Орґанізація Кобєт“ не проголосила ґенерального страйку всіх вшехпольських жінок від кухні аж до спальні проти мужеських членів родини, що належать до иншої партії, заки вони не навернуться на праведне лоно фашистівської програми.

— **Гарна історія.** У Варшаві судили якусь паню Юзефу Расінську за образу православної консисторії. Вона прийшла раз туди за інформаціями про свого мужа, який перейшовши на православє, одержав легко розвід. Урядовець консисторії Іванов передав їй подробиці розводу у цинічній формі і заявив: „Ваші суди нас не обходять. Убірайся вон, польска морда“ і скинув її зі сходів так, що вона розбила собі голову. Всеж таки пані Расінська мала ще стільки сили, що повибивала всі вікна в консисторії. Іванова засудили вже раніше на 50 зол. гривни, а Расінську тепер на 100 зол. Ідилічні відносини!

— **Підвишка від сміття.** Львівський маґістрат подає до загального відома, що за дозволом аж двох міністерств одержав право підвищити оплату від вивозу сміття з приватних домів на 54 сот. чи пак (względnie?!) на 1 зол. 08 сот. від 100 корон передвоєнного комірного. Очищувати місто від сміття похвальне діло. Але коли податок від нього буде ще далі зростати в пропорції до сміття, яке ні трохи не зменшується, камениці будуть вподовзі стояти на сміттю.

— **Скандальна справа.** Дня 26. м. м. відбулася третя з ряду апеляційна розправа у відомій вже читачам „Діла“ справі „Української Бесіди“ в Тернополі і Т-ва „Тернопільський Боян“ проти офіцерського ґарнізонового клюбу в Тернополі за безправно забраний фортепян. Справа ця тягнеться вже три роки завдяки характеристичним процесовим методам пізваного офіцирського клюбу, який вишукує щораз нові причини, щоб тільки проволікти справу видачі фортепяну. Не зважаючи на те, що окружний суд у Тернополі вже двічі, по найточнішім переведенню всіх доказів, засудив пізваний клюб на видачу спірного фортепяну позиваючим українським товариствам, апеляційний суд у Львові уважає справу ще замало проясненою, бо перший раз скасував присуд, а другу апеляційну розправу відложив, щоби спитати міністерство війни у Варшаві, чи воно перебрало спірний фортепян на річ державного скарбу. Польський офіцирський клюб боронить ся саме тим, що загарбаний неправно фортепян перейшов на власність державного скарбу. Цікаво, чи міністерство війни піддержить пізваний офіцерський клюб у тім нечуванім процесі, який був би неможливий у правовій державі. Слід підчеркнути, що позиваючі українські т-ва виказали понад усякий сумнів своє право власности до спірного фортепяну.

— **Проти самоволі шкільного інспектора.** З Турчанщини дістаємо таке письмо з численними підписами: „За почином відомого україножера, шкільного інспектора Владзя Бережницького, зганяє державна поліція наших селян у всіх тих селах, де ще по школах лишилася українська мова навчання, до громадських урядів і наказує їм підписувати декларації за польською викладовою мовою! Поліціянти пояснюють селянам, аби спішили до громадського уряду й записувалися на запомогу; стероризовані громадські начальники, згл. комісарі асистують при тім злодійстві, а неграмотні селяне, жадучі в теперішних тяжких часах підмоги, кладуть крестики на польських деклараціях! Характеристичне для цього польського шкільного плебісциту те, що поліція вербує лиш тих селян, які не брали участи в 1925 р. в українськім шкільнім плебісциті. Досі переведено цей своєрідний плебісцит в Яблінці Вижній, Жукотині, Волчім, Волосянці Великій, Волосянці Малій, Ісаях, Яшині Масьовій, Свиднику, Лопушанці, Ґвіздці, Липю і т. д. Цей інспектор змагає до цілковитого знищення останків українського шкільництва в повіті. Просимо як Головний Виділ УПТ., так і соймових послів заступитися за нами і нам допомогти“. — І н т е р е с о в а н і.

— **Англійські соціольоґи на Підкарпатську Україну.** Одно англійське соціольоґічне товариство приготовляє цього літа, в липні, мандрівку на Підкарпатську Україну для наукових студій. 40 учених проведе там приблизно місяць. Яка близча мета цієї подорожі, цього мабуть сама „Праґер Пресе“, яка подає цю звістку, покищо не знає.

— **Жіночі права в Індіях.** Індійський уряд подав до відома, що в найближчій майбутности індійські жінки матимуть при виборах ті самі права, що мущини. Це право буде активне та пасивне і вони зможуть займати всі урядові становища.

— **Нова кара смерти.** В Америці, державі Невада, місті Карсон, виконали смертний присуд над одним неґром при помочі отруйного ґазу. Засуджений умер у 50 секундах. У келії, де його судили було скляне вікно, крізь яке лікарі могли стежити за процесом смерти.

— **З кіна.** В кіні „Лев“ іде нова фільма на актуальну тему спокус золота п. в. „Жадоба нашої доби“. — У кіні „Коперник“ архитвір фільмового мистецтва „Культура тіла“ (Шлях до сили та краси). Лише для дорослих.

Перша спроба сил.

(Памяти Покійного Василя Сас Яворського.)

В р. 1900 одної погідної днини ожили(?) Бережани. Відбувалися курі[illegible] вибори до парляменту. Українські виборці, що вийшли через сито правиб[illegible], зійшлися зі своїми пан-отцями в салі „Надії“ на нічлі та готовилися до рішаючого бою під проводом пос. Тимка Старуха. Кандидатом на посла поставили Українці Василя Саса Яворського, перемиського з

дадили виборчі картки з іменем диктатора.

З виборчої урни Національного Зібрання вийшов Пілсудський і — відмовився від гідности президента. Всі його погрози перемінилися в хвилеві „панські жарти“, а лівиця і стероризований центр, які зі самовідреченням топтали особисту гідність в угоду диктаторові, вийшли дурнями. Особливо пропілсудчиківська поміркована лівиця скомпромітувалася серед мас, обнижуючи свій престіж.

Якіж мотиви відмови? Дуже мінорні. Перш усього марш. Пілсудський у своїм виборі добачує легалізацію свого вчинку. Ось що найголовніше! А зрештою все говорить про упадок духа, про внутрішнє заломання. Мовляв, він не може забути минувшини, не може збудити в собі довіря ані до себе ані до своїх виборців, лякається долі Нарутовича, боїться кайдан конституції, яка буде його постійно мучити і ломити, а до цього не підходить його характер.

Мій Боже, чиж цього всього не знав Пілсудський в хвилі виставлювання своєї кандидатури, чи не знав цього перед вибором? Чи треба було аж виборчої комедії, попередженої погрозами і „міцними“ батожними словами, щоби собі це все усвідомити?

Парадокси за пародоксами, в яких сила і її ілюзія мішається з цинізмом і гумористикою.

Щож сталося? — мусить питати себе кожна нормально думаюча людина. Можна в тому всьому добачувати оригінальність, посунену до останніх меж смішности, а можна й додумуватися, що в останній хвилі за кулісами дійшло до різких розбіжностей між диктатором-„демократом“ і відступаючими з демократичної плятформи пепесівцями. Ці останні мабуть не могли погодитися зі заповідю Пілсудського про відложення виборів до сойму ad calendas graecas і про правління „чесних людей“ без парляменту. Вкінці можна допускати, що Пілсудський не хотів приняти вибору перед зміною конституції, щоби не бути вязаний нею. Тому, відмовляючись від вибору, він висунув на становище президента **свого кандидата** проф. Мосціцького. Цей кабінетно лябораторійний вчений, об стіни якого мабуть тільки здалека відбивалися пошуми політичного життя і його невгасимих пристрастей, вибраний президентом, має за завдання сповняти ролю **паравану** під диктатом Пілсудського до часу, коли будуть створені умови для свободи рухів диктатора на становищі президента.

Замісць Пілсудського, який безумовно збереже за собою керму поки-що найреальнішою силою — військом, на становищі президента заступив його мабуть alter ego проф. Мосціцький.

Важко про особу нового президента сказати щось ближчого й певнішого. Знаємо тільки, що це людина радикальних поглядів, мабуть більше усистемізована внутрішньо, без суперечних елементів шляхотської натури марш. Пілсудського. Сила цього останнього є ще дуже велика, коли ненадійно ним виставлений мало відомий кандидат вийшов президентом з урни Нац. Зібрання. Одначе та сила починає вже ломитися, розкладатися, її підточують черваки сумнівів, їй недостає тієї простолінійности, яка досі визначувала марш. Пілсудського. Диктатор заломлюється — **суб'єктивно** (як вказують мотиви відмови), й **об'єктивно** (як свідчить легкий відворот пепесівців, які виставляли свого демонстраційного кандидата). А все це вказує, що кріза польської влади й польської державности набирає признак довгої затяжности.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Централбанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Знову вбивають.

Пишуть нам: Недавно в кремінецькому повіті на Волині сталася страшна подія. 12. травня ц. р. селянин с. Бережанки, лановецької ґміни **Петро Виничук**, 18. років, сільський пролєтар, пропадаючи з голоду, пішов шукати роботи по сусідних селах. По дорозі зустрів кількох подорожніх, з котрими пішов далі, обмінюючись думками зі своїми випадковими сопутниками. Недалеко села Грибової, в 700—800 метр. від польсько-радянського кордону, це товариство зустріло кілька жовнірів польської пограничної сторожі зі стражниці корпусу охорони погранича в с. Грибовій. Ніхто з подорожніх не втікав. Тоді пограничники одпровадили Виничука в бік дороги за корчі і **цілком несподівано 4 стрілами розстріляли**. Коли він в передсмертних муках робив зусилля встати, то жовніри накинулися на нього, били прикладами по голові й багнетами докололи...

Всю ту подію бачили випадкові сопутники Виничука, котрі стоючи поодаль, тремтіли за свою долю. Але з ними жовніри обійшлися инакше; наситившись пролиттям крови Виничука, вони просто їх заарештували, ніби-то за спробу перейти кордон, і тепер вони сидять у кремінецькій вязниці.

Батько забитого, довідавшись про страшне убивство свого сина, став домагатися вияснення від пограничної сторожі, але йому в тому відмовили; заборонили забрати й тіло сина до рідного села, а звеліли поховати тут-же, в Грибовій. По словам батька при небіщикові було 20 зол. і 2 довоєнні рос. рублі сріблом, але батькові віддали лише 1 зол. і 45 коп. сріблом.

Питаємо: невже людське життя так дешево коштує, що так безкарно можна вбивати людей? І коли вже раз буде кінець подібним подіям? **Б. К.**

Славянський Інститут у Берліні.

(Від власного кореспондента.)

Берлін, 28. травня 1926.

З початком жовтня минулого року повстав при берлінському університеті заходами проф. д-ра **Макса Фасмера**, що обняв катедру славістики по проф. О. Брікнері, новий славянський інститут на місце дотеперішнього семінаря славянської фільольоґії, що існував, що правда, від 1874-го року, але не виявляв ніякої ширшої діяльности.

Проф. Фасмер, що досі, від 1921-го р., був професором славістики липського університету, встиг поставити Інститут відразу на тверді ноги, заінтересувати ним широкі державні й громадянські кола, навязати зносини з иншими славянськими організаціями й ученими й перш усього зорганізувати при допомозі своєї асистентки п. д-р Вольтнерівної за дуже короткий час гарну фахову **бібліотеку**, яка вже тепер займає 3 кімнати і числить понад 4000 томів.

Інститутська бібліотека має окремий український відділ, одначе він покищо доволі скромний й обмежується здебільшого до загальних підручників і до видань „Наукового Товариства ім. Шевченка“ у Львові, Всеукраїнської Академії Наук у Київі й „Українського Слова“ у Берліні, до чого в останніх днях прибула ще гарна збірка книжок від проф. Перетца. Булоб дуже бажано, щоб наші інституції та видавництва висилали туди дарові примірники своїх видань, тим більше, що це в Берліні одиноке місце, де можна легко користуватися україніками й де сходиться не тільки студіююча молодь, але й цілий ряд учених, письменників і публіцистів, що мають який небудь інтерес до славістики. Крім цього всі літературно-наукові новини Славянського Інституту зазначуються, а то й рецензуються в видаваній проф. Фасмером „Zeitschrift für slavische Philologie“ й стають через те відомі ширшому науковому світові. Як довідуємося, Інститут з великою вдячністю приниматиме й більші книжкові жертви й годиться покривати всі видатки, звязані з пересилкою, а в деяких випадках звертати еквівалент своїми книжками або виданнями.

Покищо Інститут мусить тиснутися в чотирьох невеликих кімнатах, одначе є надія, що вже незадовго дістане далеко більше приміщення й зможе тоді приступити і до відкриття власної **читальні** славянських газет і журналів, якої брак у Берліні незвичайно відчувається. Наша преса повинна покористуватися цею нагодою й вже тепер навязати зносини з Інститутом, який погодився взяти в депозит бібліотеки українських таборів полонених у Німеччині, утворити з них окремий український відділ та завідувати ними в порозумінні з ліквідаційним комітетом „Союза визволення України“ у Німеччині, доки ця збірна бібліотека не буде могла бути перевезена на Україну. Для цієї бібліотеки, що тепер розпаковується під моїм доглядом, буде за згодою міністерства освіти призначене окреме приміщення в одній з більших кімнат Інституту. Після упорядкування й заложення відповідних катальоґів бібліотека буде доступна не тільки членам семінара, але, що важніще, всім тим Українцям у Берліні, що схотілиб покористуватися нею для своїх студій. Льокаль бібліотеки, що обійматиме понад 5000 чисел, буде прикрашений українськими образами й картами та зразками українського народнього мистецтва, між иншим керамічними предметами з робітні раштатського табору. За переведення цієї справи треба зложити проф. Фасмерові, що між иншим від осени 1923-го року є дійсним членом „Наукового Товариства ім. Шевченка“ у Львові, щиру подяку. При тій нагоді слід згадати, що проф. Фасмер видає „Zeitschrift für slavische Philologie“, де відповідне місце присвячується й українознавству й редагує поважну славістичну енцикльопедію: „Grundriss der slavischen Philologie und Kulturgeschichte“, в якій будуть окремі частини присвячені українській мові, літературі й етнографії. **Зенон Кузеля.**

Відгуки дня.

Око за зуб.

„Бей Жидов, спасай Рассею!“ ревіла колись товпа чорносотенців і на портрет царя бризкала жидівська кров, кров старців і немовлят, кров чоловіків і жінок.

...„Жиди хотят свабоди
Чтоб русскую кров пить..“

Звуки пісні заглушували верескі мучених Євреїв, і несміливий крик совісти.

Тисячі тисячі жертв, але ні одного месника...

Царі царювали, міністри міністрували, а Жиди кланялися: низько — доземно.

А ще як котрий міністер гукнув:

— Некакой Україны нет і бить не может!

то Жиди бородами покивували:

— Совершенно верно!

— — — — — — — —

„Бей Жидов, спасай Рассею!“ кричав напис на прапорах білогвардейських генералів і жидівська кров багрила копита їх коней.

...„Стой сукин син,
Стой, не стреляй!..“

Співали Донці, Сибірські Стрільці й инші дикі дивізії, вирізуючи цілі жидівські оселі, а тільки вибранок з вибраного народу оставляючи на пізніше.

Денікін, Врангель, Краснов, Мамонтов, Юденіч, Семйонов, Балахович — чи згинув котрий від кулі новітнього Макавея?!...

А коли котрий із генералів доказував що українська мова, „то хахлацкое наречіє“, — потакували йому Жиди з капелюхами в руках:

— Совершенно верно, Ваше Высокоблагородіє!

А з власної пильности додавали:

— У ніх даже каманда єсть: Желізяку до пузяки геп!!

Высокоблагородіє усміхалося і... кагал дало контрибуцію.

— — — — — — — —

„Бей Жидов, спасай Рассею!“ — горлає уся російська еміграція і в мріях про майбутність бачить повторення двох перших образів у новім, поправленім виданні.

Чи чув хто про атентат на Маркова II, **Шульгіна**, **Савенка** чи **Евлогія**?!...

Український нарід забажав самостійности.

Жиди висловили на це свою думку устами Рафеса, Евгенії Бош і мадам Шмер.

Українці почали боротьбу з наїздниками.

Жиди заховувалися нетрально... коли Українці побіджували.

Дехто з Українців знав про вплови Жидів у світі, дехто не знав.

Хто не знав, мстився і вибивав Жидові зуб за око.

Петлюра знав, що значать Жиди, засуджував пімсту і дав Жидам міністра.

Галицька Армія також знала, що значать Жиди, жалувала їх і годила їм.

Жиди забили Петлюру бо „він дозволяв на погроми... подкам зі Східної Галичини“!

Галактіон Чіпка.

Після вбивства Петлюри.

У звязку з убивством б. гол. от. Петлюри російським Жидом Шварцбартом напливають до нас листи з кол великоукраїнської політичної еміграції, в яких висловлюється глибоке обурення з приводу варварського злочинства, віддається поклін невинно вбитому борцеві за велику ідею української нації та закликається до приняття визову Шварцбарта.

Такі листи й резолюції одержали ми від б. вояків, інтернованих в стшалківському таборі, з Праги і инших осередків великоукраїнської еміграції в Чехословаччині та від богатьох гуртків українських еміґрантів, розкинених в Галичині й Польщі.

Розуміючи обурення борців за волю України, перестерігаємо їх перед „приниманням визову Шварцбарта“ і перед витяганням якихнебудь крайних висновків, які стояли би всупереч з простолінійністю і святістю змагань української нації.

Поминальне богослуження.

З **Тернополя** повідомляють нас, що в четвер, 3. червня цр. в год. 4-тій попол. відбудеться там в парохіяльній церкві заходами гуртка Пенджіпошців „**поминальне богослуження** за упокій душі світлої памяти б. Голови Директорії УНР. і б. гол. от. військ УНР. **Симона Петлюри**.

Пресовий ланцюх.

На побільшення обему „Свободи“.

На побільшення обему „Свободи“ зложили далі в золотих:

114. **Евген Жарський**, радн. суду в Галичі — 10 і кличе д-ра Ярослава Гординського у Львові, о. Івана Лушпа в Надвірній і д-ра Омеляна Целевича в Тарнові;

115. Д-р **Михайло Липкалюк** в Галичі — 5 і кличе: суд. Голод. Лаврівського в Косові, д-ра Волод. Мудькевича в Галичі і проф. Олександра Филиповича в Тернополі;

116. **Читальня „Просвіти“** в Залісі, п. Бариш — 5;

117. Інж. **Любомир Савойка** у Львові — 5 і кличе Миколу Дівніка у Володжі ad Диків, о. Дмитра Семчишина і о. Евгенія Гаврилюка у Львові;

118. о. **Омелян Кравич** в Отиневичах — 10 і кличе: о. Теофіля Прийму в Дулібах і о. Амвр. Лотоцького в Голдовичах;

119. Ред. **Дмитро Паліїв** у Львові — 5 і кличе: Василя Палієва у Львові й Івана Мартюка в Копичинцях;

120. **Михайло Галібей** у Львові — 5 і кличе: Северина Сіґуровича в Станиславові, Семена Козака і Степана Коцюмбаса у Львові;

121. Д-р **Якимчук Іван** в Тернополі — 1 доляр і кличе на довільну квоту: о. Іллю Собчака з Ходович к. Стрия, будівн. Андрія Фаленднша в Тернополі, радн. Майковського в Тернополі і п-ню Геню Болюхову в Кутківцях;

122. Д-р **Антін Заплітний** в Тернополі — 5 і кличе: о. Теодора Кордуби в Кутківцях і о. Дурбака в Глібові;

123. **Василь Болюх** в Кутківцях — 5 і кличе пані: Бляньку Баранову, Вару Якимчукову і Наталію Матковську в Тернополі;

124. **Роман Ґіжовський**, заст. нотара в Яблонові — 10 і кличе: о. Івана Букшованого в Утопорах, Степана Григорціва в Косові і д-ра Петра Рондяка, адв. в Косові;

125. о. **Степан Городецький** у Вербилівцях — 10 і кличе: о. декана Дудровича в Яблонові, о. Йосифа Яворського в Лучицях, о. Городецького в Лехівцях, д-ра Гвоздецького у Липиці долішній;

126. Д-р **Гриць Гарматій** в Теребовлі — 10 і кличе: д-ра Я. Грушкевича, зубкара в Станиславові і д-ра Степана Істеревича в Городенці;

127. Д-р **Іван Полохайло** в Любачеві — 10 і кличе: радника Рака у Стрию і залізничого радника Тесяю у Львові;

128. Проф. **Н. Даниш** в Закопанім — 5 зол.